

Da englænderne befriede koncentrationslejren Bergen Belsen den 15. april 1945, flød det med lig overalt. På engelsk kommando begraver en tysk fangevogter her ligene.

Ho

Som b
forhol
1941. M
naziste
udryd
af Pole
ropæis
tionsle
ment. I
udskre
skete f
i konc
i jødeg

Wannse

I janua
rence i
Berlin
endelig
Europa
Göring
et Rein
forbere
ke me
ten til
definit
ner jø
om at
først ta
nuar 1
race i
af en v
tet me
cember

13

Holocaust, 1942-45

Som beskrevet i kapitel 9 blev jødernes forhold forværret i perioden fra 1933 til 1941. Men der er intet, der tyder på, at nazisterne før 1941 ønskede den totale udryddelse af jøderne. Efter besættelsen af Polen blev tusindvis af tyske og europæiske jøder deporteret til koncentrationslejrene i det polske generalguvernement. Her blev jøderne i første omgang udkrevet til tvangsarbejde. Det samme skete for de jøder, der ikke blev anbragt i koncentrationslejrene, men blev samlet i jødeghettoerne.

Wannsee-konferencen

I januar 1942 blev der afholdt en konference i bydelen Wannsee i udkanten af Berlin med det formål at fastlægge den endelige løsning af jødespørgsmålet i Europa. Forud for konferencen havde Göring givet chefen for sikkerhedspolitik Reinhardt Heydrich fuldmagt til at forberede "die Endlösung". Det kan ikke med sikkerhed fastslås, at fuldmagten til Heydrich den 31. juli 1941 var den definitive ordre til at Europas 11 millioner jøder skulle udslettes. Beslutningen om at udrydde jøderne er formentlig først taget af Hitler i december 1941. I januar 1939 udtalte Hitler, at den jødiske race i Europa skulle udslettes i tilfælde af en verdenskrig – og den var en realitet med krigserklæringen til USA i december 1941. Den 13. december 1941

skriver Goebbels i sin dagbog: "Hvad angår jødespørgsmålet er Føreren fast besluttet på at gøre rent bord. Han har spået jøderne, at de – hvis de endnu engang var årsag til en verdenskrig – ville opleve deres egen tilintetgørelse. Det var ikke nogen tom floskel. Verdenskrigen er en realitet, tilintetgørelse af jødommen må være den nødvendige konsekvens. Dette spørgsmål bør betragtes uden nogen form for sentimentalitet."

Man var på dette tidspunkt ikke enig i de metoder, hvormed man skulle skaffe sig af med jøderne. Nedskydninger gav ofte soldaterne psykiske lidelser og vakte for stor opsigt. SS-lederen Heinrich Himmler gav derfor ordre til at finde en mere effektiv og velegnet metode. Løsningen var i første omgang de såkaldte gasbiler. Ofrene blev tvunget ind i ombyggede lastbiler med lufttætte døre, hvor udstødningsgassen blev ledt ind i ladet på bilen. På vej mod massegravene blev ofrene dræbt af udstødningsgassen. Men massegravene gav problemer, fordi ligene gik i forrådnelse og som følge af gæringsprocesser i de døde mavesække nærmest eksploderede ligene og fik jorden omkring massegravene til at rejse sig.

Da det industrielle massebord efter Wannsee-konferencen blev endeligt iværksat i 1942, var gasbilerne ikke tilstrækkelige. I udryddelseslejrene kunne tusindvis af jøder gasses på én gang og

Kort over de tyske koncentrationslejre. Hovedlejrene er markeret med • og udryddelseslejrene med ▲

derefter brændes.

De fleste koncentrationslejre i Tyskland var imidlertid arbejdslejre, hvor fangerne døde af det fysisk hårde arbejde, sygdomme, sult eller mishandlinger. Udryddelseslejrene lå alle i Polen eller i østområderne og var bygget med det formål at udrydde jøderne. Kun ganske få timer efter ankomsten til udryddelseslejren blev fangerne ført til gaskamrene, der var camouflerede brusebade.

Auschwitz

Det gigantiske lejrkompleks, der går under navnet Auschwitz, omfattede både arbejdslejren Auschwitz og udryddelses

lejren Birkenau.

I 1941 blev Auschwitz-Birkenau udset til centeret for masseudryddelsen af jøderne, dels på grund af lejrens centrale beliggenhed i den sydlige del af Polen, dels på grund af de gode udvidelsesmuligheder på stedet. Det var i Auschwitz-Birkenau, at man forsøgte anvendelse af cyankalie-præparatet Zyklon B, der kvalte ofrene i løbet af få minutter. De største gaskamre kunne rumme op til 3.000 mennesker, og da kapaciteten var på sit højeste i 1944, blev der i Auschwitz-Birkenau myrdet henved 20.000 mennesker i døgnet.

I løbet af krigen steg efterspørgslen på arbejdskraft, hvilket fik SS til at leje arbejdskraften fra koncentrationslejrene

ud. En af de virksomheder, der nød godt af den billige arbejdskraft, var kemikongcernen I.G.Farben.

Som krigens afslutning nærmede sig, og den røde hær rykkede frem på østfronten, forsøgte nazisterne at fjerne sporene og jævne koncentrationslejrene med jorden. I november 1944 beordrede Himmler, at alle masseudryddelses anlæg skulle demonteres.

Masseudryddelsen af de cirka 5 millioner europæiske jøder kunne kun finde sted, fordi det tyske bureaukrati og administrative apparat fungerede uden

nogen former for protest. Utallige tyskere var medvirkende, og ingen stillede spørgsmål, men udførte ordrene uden kritik. Dertil kom at, en stor del af den tyske befolkning, vidste udryddelsen fandt sted, men vendte det blinde øje til.

Det samme gjaldt de lokale befolkninger i de besatte områder. I Polen lå udryddelseslejrene således tæt op af polske landsbyer, hvor indbyggerne dagligt så kreaturvogne fyldt med jøder blive transporteret til lejrene for at vende tomme hjem uden at nogen gjorde noget.

SS-vagter gennær nøgne kvinder til henrettelsesstedet. Den rå fremgangsmåde med at lade ofrene klæde sig af først og derefter skyde dem på kanten af en massegrav blev især brugt mod jøderne. Fotoet er formentlig taget af Unterscharführer (sergent) Karl Strott i Letland, december 1941.

